

**Møte torsdag den 31. mai 2007 kl. 15.24.**

President: O l a T . L å n k e

D a g s o r d e n (nr. 12):

1. Referat
2. Odelstingets vedtak til lov om endring i lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler (husleieloven) (Besl. O. nr. 72 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 63 (2006-2007) og Ot.prp. nr. 38 (2006-2007))
3. Odelstingets vedtak til lov om endringer i bioteknologiloven (preimplantasjonsdiagnostikk og forskning på overtallige befruktede egg) (Besl. O. nr. 73 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 62 (2006-2007) og Ot.prp. nr. 26 (2006-2007))
4. Odelstingets vedtak til lov om endringer i domstoloven mv. (valg og uttaking av lekdommere) (Besl. O. nr. 74 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 54 (2006-2007) og Ot.prp. nr. 22 (2006-2007))
5. Odelstingets vedtak til lov om endringer i forbrukerkjøpsloven mv. (Besl. O. nr. 75 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 58 (2006-2007) og Ot.prp. nr. 23 (2006-2007))
6. Odelstingets vedtak til lov om endringer i lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet og om samtykke til ratifikasjon av endringsprotokoller 12. februar 2004 til Pariskonvensjonen 29. juli 1960 og Brusselkonvensjonen 31. januar 1963 om erstatningsansvar på atomenergiens område (Besl. O. nr. 76 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 56 (2006-2007) og Ot.prp. nr. 27 (2006-2007))

S a k n r . 1

Referat

**Presidenten:** Det foreligger ikke noe referat.

S a k n r . 2

*Odelstingets vedtak til lov om endring i lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler (husleieloven)* (Besl. O. nr. 72 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 63 (2006-2007) og Ot.prp. nr. 38 (2006-2007))

**Presidenten:** Ingen har bedt om ordet.

Odelstingets beslutning er dermed bifalt av Lagtinget. Lovvedtaket blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

S a k n r . 3

*Odelstingets vedtak til lov om endringer i bioteknologiloven (preimplantasjonsdiagnostikk og forskning på overtallige befruktede egg)* (Besl. O. nr. 73 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 62 (2006-2007) og Ot.prp. nr. 26 (2006-2007))

**Inge Lønning (H) [15:26:08]:** Det er en uvant opplevelse å se virkeligheten fra denne talerstol, og det første

man legger merke til, er jo at talerstolen ikke er merkbart preget av slitasje. Det henger sammen med en regel, som ikke er skrevet noe sted i Stortingets forretningsorden, men som er en sedvanepreget regel, nemlig at all debatt om lovsaker foregår i Odelstinget, og realitetsdebatt foregår til vanlig ikke i Lagtinget. Nå er det som kjent ingen regel uten unntak, og det gjelder formodentlig også for uskrevede regler.

Grunnen til at jeg har bedt om ordet i saken, er at Høyre og Kristelig Folkeparti ikke finner å kunne stemme for etter det vanlige prinsipp for saksbehandling i Lagtinget, og det er av to grunner, som jeg skal komme tilbake til. Det ene har med lovsakens forhistorie å gjøre og prosessen frem til Odelstingets vedtak. Det andre har med substansen i lovforslaget å gjøre, som i uvanlig høy grad berører prinsipielle problemstillinger, og problemstillinger som har en langt større rekkevidde enn vanlige lovsaker har.

Tillat meg å ta opp forslaget først. Det er omdelt på plassene i salen. Det er, som sagt, et forslag som fremmes på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti.

Aller først en generell observasjon. Det fremgikk både i Odelstingets debatt om lovforslaget, og det har fremkommet i den offentlige debatt om saken, som har pågått i ganske lang tid, at dette er et område hvor språkbruken er særdeles verdiladet. I lovproposisjonen er det en eien-dommelig inkonsekvens når det gjelder vekslingen frem og tilbake mellom «embryo» og «overtallige befruktede egg», til tross for at det helt åpenbart fremgår av proposisjonen at det dreier seg om én og samme sak. Det skyldes at begrepet «overtallige befruktede egg» etter mitt skjønn er egnet til å tildekke realitetene mer enn å avdekke realitetene. Det skal jeg komme tilbake til.

Det har også vært atskillig debatt, det var det også i Odelstinget, om begrepet «sortering» og ordet «sorteringssamfunn». Det er vel riktig å karakterisere det slik at Odelstingets flertall gav uttrykk for at de mislikte bruken av ordet «sortere» i denne sammenheng, og ønsket at ordet ikke skulle brukes, mens mindretallet i Odelstinget fant ordet dekkende for realiteten. Jeg har konsultert så vel bokmålsordboka som nynorskordboka i sakens anledning. I bokmålsordboka står det «sortere», av latin sors – lodd, skjebne. Første betydning inndeles, ordne etter sort, altså etter slag eller art, og som sekundær betydning, sortere under, altså at noe er hjemmehørende under en bestemt kategori. I nynorskordboka står det «sortere»: – «ordne i sortar», «skilje».

Så langt jeg kan skjønne, er begrepet «sortere» det mest treffende ord som i det hele tatt kan finnes i språket for den reelle problemstilling man står overfor. Det gjelder både det minst vidtgående forslag i loven, nemlig negativ utskilling av embryo for å hindre at sykdomsanlegg føres videre gjennom å implanteres i en livmor, og det gjelder i enda høyere grad det mer vidtgående forslag, nemlig at man i tillegg til å skille ut de embryo som er bærere av sykdomsanlegg, også ønsker å gjennomføre en prosess hvor man skiller ut et betydelig antall embryo som ikke er bærere av noe sykdomsanlegg i det hele tatt, men som bare har den ene mangel at de ikke tilfredsstiller

de definerte kriterier for å kunne gjøre tjeneste som donorsøken.

Jeg har veldig vanskelig for å skjønne motviljen mot å bruke ordet «sortere» i denne sammenheng, fordi det, som sagt, etter mitt skjønn er en meget presis beskrivelse. Ingen ville hatt noen innvendig dersom sakens realitet var begrenset til ønsket om å kunne velge ut et friskt embryo, for det ønsket er moralsk legitimt og forståelig i aller høyeste grad. Problemet er jo bare at den eneste måten man kan få gjennomført det på i praksis, er ved å vrake et betydelig antall embryo som ikke svarer til den definerte målsetting, dvs. at for å kunne velge er man nødt til å vrake. Og det er jo nettopp det vi i alle andre sammenhenger i denne verden kaller for å «sortere».

Enda mer markert synes jeg dette trer frem når det gjelder det andre elementet, altså det å lete seg frem til en vevssammensetning hos det aktuelle embryo som gjør at det kan brukes for et på forhånd definert formål, nemlig å tilsvare så nøyaktig som mulig vevssammensetningen hos et allerede født individ. Da tvinges man nemlig til en dobbelt sorteringsprosess – først å vrake alle de befruktede egg, eller embryo, som er bærere av sykdomsanlegg som er definert som uønskede, og deretter å gjennomføre en ny seleksjon. Det er litt ulike oppfatninger blant ekspertene om sannsynlighetsberegningen i dette bildet, men det dreier seg i hvert fall om en sannsynlighet som tilsier at bare hvert femte av de friske embryo statistisk sett vil være sannsynlige som vevstypelike – dvs. at for hvert embryo man skal lete seg frem til, blir man nødt til å vrake fire fullt friske, funksjonsdyktige embryo.

Så til de tre innholdsmessige elementene i saken. Det fremstilles i proposisjonen – og det gjelder også fra flertallet i Odelstinget – som om adgangen til forskning på embryo, som innføres med dette lovforslag, er en helt klart avgrenset adgang. Det er etter mine begreper å fremstille saken feil. Den eneste helt presise avgrensning er avgrensningen som går på 14 dager – at det ikke er tillatt med forskning på et embryo etter at det har overskredet 14-dagersfristen. Den er lysende klar. Begrepet «overtallige befruktede egg» er derimot alt annet enn klart. Det er et særdeles tøyelig begrep. Det er jo ikke slik at karakteristikken «overtallig» så å si står skrevet på et embryo som en iboende egenskap. Overtalligheten defineres av de forskere som forestår prøverørsbehandlingen, det vil si: Det er et resultat av en lovgivers egne beslutninger at kategorien «overtallige befruktede egg» i det hele tatt finnes.

Det annet som er å si, er at når man fremstiller saken slik at det foreligger to opsjoner – enten destrueres de omtalte embryo etter utløpet av lagringsfristen i nåværende lov, eller så blir de gjenstand for forskning – er også dette en skjev fremstilling. Alternativet er ikke forskning eller destruksjon. Alternativet er destruksjon med eller uten forskning, og den differansen er ganske viktig hvis man vil ha en presis beskrivelse av hva dilemmaet består i.

Bak argumentasjonen i proposisjonen, og fra Odelstingets flertall, ligger det nemlig en tankemodell som jeg må si at jeg, jo eldre jeg blir, blir mer og mer skeptisk overfor, nemlig: Hensikten helliger midlet. Fordi hensikten er ubestridelig god, så må også midlet aksepteres, til tross for at

midlet i seg selv helt entydig er forkastelig. Grunnen til min skepsis er at historien er pakkende full av eksempler på hva denne tankemodellen har ført til – i god mening.

Det annet som gjør at jeg er fundamentalt skeptisk til avgrensningen, er at den baserer seg på formodninger om intensjon. Det er det vanskeligste av alt å kontrollere gjennom lovgivning. Intensjon er et kriterium som i de fleste lovsaker er ubrukelig i praksis, simpelthen fordi intensjonen ikke lar seg fastslå.

Flertallet bygger sitt resonnement på at det er en avgjørende, prinsipiell forskjell mellom embryo som er blitt til i forbindelse med infertilitetsbehandling, og embryo som ikke er blitt til ved infertilitetsbehandling, men som er så å si sjøsatt for å gjøre tjeneste som gjenstand for forskning. Problemet er jo at alle vet at den etablerte overtallighetspraksis i dag innebærer at alle vet – de ansvarlige for behandlingen vet det aller best – at det er et begrenset utvalg av de eggene man befrukter, som faktisk kommer til å bli brukt for behandlingsformålet. Og dette er resultatet av menneskelige beslutninger. Det er bare et begrenset antall av disse som noensinne kommer til å bli satt inn i livmoren med sikte på å avstedkomme et vanlig svangerskapsforløp og dermed et nytt individ. Man vet – og gjør det med åpne øyne – at et ubestemt antall av de embryoer som tilveiebringes, ikke kommer til å tjene det formålet, men blir altså eventuelt gjenstand for lagring og deretter destruksjon etter dagens lov, eller blir gjenstand for forskning og deretter destruksjon.

Jeg tror altså ikke at resonnementet fører frem, for det er simpelthen ikke riktig at kategorien «overtallige embryo» er fremkommet med den uttrykkelige intensjon å skape et nytt menneske. Størstedelen av dem er fremkommet som resultat av menneskelige beslutninger og hensiktsmessighetsbetraktninger. Den kvalitative forskjell mellom embryo som tilveiebringes med det formål å gjøre tjeneste for forskning, og embryo som tilveiebringes som et biprodukt i infertilitetsbehandling, faller da bort som etisk irrelevant.

En bemerkning til til dette første punkt, åpningen av adgang til forskning på embryo. Det er lagt inn som et hovedargument i proposisjonen og fra Odelstingets flertall at forskningen på dette området skal kunne kurere et betydelig antall sykdommer som er listet opp. Man kunne nesten fristes til å si: Der er det listet opp det meste, og det hadde vært enklere å liste opp de sykdommer man ikke forestiller seg skal kunne helbredes gjennom denne type forskning. Også der har livet lært meg å være grunnleggende skeptisk. Jeg har levd storparten av mitt liv i forskningsmiljøer, og har ledet en av landets største forskningsinstitusjoner. Men det er ingenting som gjør meg mer skeptisk enn når forskere på grunnforskningsstadiet selger sine prosjekter gjennom løfter om hva som muligens kan komme ut av dem en gang i fremtiden. Det er løfter som er enda mindre verdt enn gjennomsnittlige valglofter.

La meg også føye til som et aktuelt og tankevekkende eksempel til å belyse denne problemstilling, at vi så sent som på 1990-tallet ble gjenstand for press som lovgivere for å gi lovhjemmel for det som den gang ble solgt inn som den store lovende nye forskningsretning, nemlig

forskning på vev fra aborterte fostre. Og Stortinget lot seg villig bruke til å åpne adgangen. I dag vet alle at dette var et forskningsmessig blindspor. Det førte ingen steder hen. Det eneste man oppnådde ved å gi seg i gang med kliniske eksperimenter, bl.a. ved Universitetet i Lund, var å påføre belastede pasienter, Parkinson-pasienter, ytterligere plager og belastninger i tillegg til dem de hadde fra før av.

Det er grunn til å være ytterlig forsiktig med å legge antakelser om mulige resultater av grunnforskning i bunnen for prinsipielle vedtak av den karakter som lovforslaget inviterer til.

Så til de to utgavene av adgang til preimplantasjonsdiagnostikk. Det fører meg også til sist frem til det jeg annonserte innledningsvis, nemlig hvorledes denne loven er blitt til, altså forhistorien i forrige stortingsperiode.

Det er enighet også i Odelstinget om at det bør være en liten åpning i de meget sjeldne tilfeller hvor foreldre er konstatert å være bærere for bestemte typer arvelig sykdomsrisiko, gjennom tidligere dokumentert erfaring at det i slike tilfeller bør være en ørliten åpning for å teste et embryo før det settes inn i kvinnens livmor. Men det er stor uenighet om hvorledes denne åpningen skal defineres. Jeg frykter for at man også her har valgt en bekvemmelighetsløsning som ved nærmere ettersyn vil vise seg å være en skinnløsning, ved at man viderefører nemndmodellen fra Mehmet-saken i forrige periode, riktignok med en ny sammensetning av nemnda og med noen forandringer av de kriteriene nemnda skal legge til grunn. Men slik jeg leser vedtaket fra Odelstinget, er kombinasjonen av nemnd og kriterier fremdeles slik at man med en nesten til visshet grensende sannsynlighet kan slutte at nemnda kommer til å legge seg på en liberal praksis.

Før jeg til sist kommer til donorsøkenproblematikken: Det som skjedde i Stortinget i forrige periode, var som kjent at det ble fremmet et forslag om en ny paragraf for å gi hjemmel i en helt konkret sak, som mediene da hadde gjort til en kjempestor sak, for å gi lovmessig hjemmel for at en bestemt navngitt gutt skulle kunne underkastes en bestemt type behandling som loven ikke gav adgang til. Det var en meget komplisert komitebehandling i Stortinget, og det var en meget komplisert debatt som førte frem til et kompromiss. Det er verdt å legge merke til at noen av dem som var hovedaktører i den prosessen, i ettertid har sagt gjentatte ganger offentlig at de angrer bittert på det de var med på, og at de aldri skulle ha vært med på å tilrettelegge for det kompromissvedtaket som Stortinget gjorde. Det må jeg si jeg har stor forståelse for.

Høringsnotatet fra Regjeringen som gikk foran lovproposisjonen, viste til at nemnda hadde lagt seg på en entydig praksis, nemlig å innvilge praktisk talt 100 pst. av søknadene. Høringsnotatet viste også til at nemnda begrunnet dette med at den tolket stortingsvedtaket slik at Stortinget hadde forutsatt at den konkrete saken skulle innvilges – da snakker jeg igjen om Mehmet-saken.

Problemet er at departementet i sitt høringsnotat ikke problematiserer dette i det hele tatt. Den som går tilbake og ser på stortingsbehandlingen, vil jo få vite at det slett ikke var noe stortingsflertall som forutsatte at den konkrete søknaden skulle innvilges. For en betydelig del av det

flertallet som stod bak vedtaket i Stortinget, var det tvert imot den uttrykkelige forutsetning at det skulle nemnda vurdere på fritt grunnlag, og man ønsket ikke å ta standpunkt til det. Det betyr altså at vi har hatt en nemndpraksis etter den tid som egentlig ikke har noe grunnlag i stortingsflertallets standpunkt i det hele tatt. Og det er uvisst hva det er som har fått nemnda til å legge seg på en praksis som egentlig forutsetter at Stortinget har gitt sin tilslutning til noe som stortingsflertallet slett ikke har gitt sin tilslutning til.

Det innebærer i sin alminnelighet at jeg tror at vi som lovgivere i vanskelige verdispørsmål gjør klokt i ikke å skyve ansvaret fra oss ved å konstruere såkalte uavhengige nemnder som skal treffe det ubehagelige valget istedenfor lovgiverne. Jeg tror erfaringene i denne saken taler for at det ikke er noen god vei. Det er nå engang lovgiverne – jeg hadde nær sagt – forbannede plikt å ta standpunkt selv til de vanskelige avveiningsspørsmål som lovgivningen skal regulere.

Aller sist til spørsmålet om donorsøken. Også her synes jeg at flertallet bygger på sandgrunn i sin begrunnelse for å åpne for denne mulighet. Man sier nemlig imot den nærliggende prinsipielle innvending at det er en del av vesteuropeisk kulturtradisjon, i hvert fall siden Kant, at intet menneskelig liv skal betraktes som middel for et annet menneskelig liv, det skal betraktes som et formål i seg selv. Mot denne innvending sier flertallet: Ja, men man må jo anta at foreldrene ønsker dette barnet uansett – og dermed ønsker barnet for dets egen skyld. Men det resonnementet fører ikke frem, for kan *det* tjene som begrunnelse for at man vraker et ukjent antall friske embryoer som beviselig ikke er bærere av noen sykdomsanlegg, men som ville, etter alle solemerker, utvikle seg til helt normalt fungerende mennesker, at man vraker et betydelig antall embryoer for å finne frem til akkurat det som passer det overordnede formål?

Ved naturmetoden – i den utstrekning man kan bruke det uttrykket i denne sammenheng – er det, hvis jeg har forstått fagfolkene rett, ved at man ikke insisterer på å gjennomføre den meget kompliserte prosess med å lete seg frem til vevstypelighet, ca. 20 pst. sannsynlighet for at det vil gå i oppfyllelse allikevel. Men man var altså ikke fornøyd med 20 pst. sjanse, man ønsker å øke den til 100 pst., og er villig til å ta med vrakingen av embryoer for å nå formålet.

Selv om nå den kompliserte behandlingsprosessen skulle lykkes, hvilket den i de aller fleste tilfeller ikke gjør, og det er jo grunn til å se tilbake med skrekk på den mediekampanje som ble kjørt i forrige stortingsperiode, og som førte det norske folk konsekvent bak lyset ved å late som om det foreligger en etablert behandling, og at det bare var den daværende helseminister, som var hjertekald og nærmest å ligne med en drapsmann, som var til hinder for at dette umiddelbart kunne settes ut i livet. Det ser alle i dag: Det var å føre folk bak lyset.

Mehmet, som var opphavet til hele denne prosessen, er i nøyaktig samme situasjon i dag som han var før hele lovgivningsprosessen begynte. Det viser i hvert fall én ting: at dette pr. i dag er en ytterlig eksperimentell form for be-

handling, hvor det er særdeles mange trinn i prosessen som må lykkes for at man noensinne skal komme i mål og bli i stand til å innfri det man har skapt forhåpninger om.

Jeg har brukt såpass lang tid – det er som kjent relativt sjelden at vi legger beslag på hverandres tid i Lagtingets møter – jeg legger til grunn at det for en gangs skyld må være tillatt, sakens betydning tatt i betraktning, og også tatt i betraktning at dette kanskje blir den siste debatt i Lagtingets historie.

**Presidenten:** Presidenten forstår det slik at representanten Inge Lønning har tatt opp det forslaget han referer til.

**Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [15:51:47]:** Bioteknologilovens endringer i forhold til preimplantasjonsdiagnostikk og forskning på overtallige befruktede egg er en viktig prinsipiell sak for Kristelig Folkeparti, og derfor dette innlegget her i Lagtinget.

Retten til liv er grunnleggende og gjør at mennesket står i en særstilling. Kristelig Folkeparti mener at all lovgiving må baseres på respekten for menneskelivets ukrenkelige verdi. Menneskelivet kan ikke vurderes i forhold til andre mål. Lovgivning og medisinsk-etiske spørsmål knyttet til livets begynnelse, opprettholdelse og livsprosessen vil stadig endre seg, men for Kristelig Folkeparti er det etikken som setter grenser for bruken av teknologi, og ikke omvendt. Her går det nok et hovedskille i bioteknologidebatten, nemlig ved menneskesyn og viljen til å sette etiske grenser for teknologien. Ved å åpne for forskning på befruktede egg eller embryo godtar vi en instrumentalisering av spirende liv, og dermed at det brukes som et mål for å oppnå noe annet.

Kristelig Folkeparti legger til grunn at ingen individer skal reduseres til et middel for andre individer, siden hvert liv er et mål i seg selv. Odelstingets flertall setter etter min oppfatning samfunnets mål om å behandle syke mennesker foran et slikt tankesett. Odelstingets flertall åpner for å teste embryo for å hindre at et barn blir født dersom barnet har en sykdom som samfunnet mener er uforenlig med et verdig liv. Hvor skal grensene gå? Er det vi som politikere som skal fortelle folk med sykdom at deres liv er uforenlig med et verdig liv? Kristelig Folkeparti ønsker ikke at vi beveger oss i retning av et sorteringssamfunn. Derfor ønsker vi å verne det svakeste og mest hjelpeløse av alt menneskeliv, nemlig embryoet.

Når det gjelder bioteknologisk forskning, vet ingen om eller når man kan bruke stamceller fra det befruktede egg til å behandle alvorlige sykdommer vi ikke har behandlingsmuligheter for i dag. Flere har advart mot oversalg av dette. Det må satses på forskning for å øke kunnskapen om sykdom og for å bedre muligheten til å finne nye behandlingsmetoder, men forskningen må være etisk forsvarlig. Jeg hadde forventet større ydmykhet og varsomhet fra representanter for de rød-grønne regjeringspartiene nettopp i forhold til denne delen av lovendringene.

Ja, vi skal være positive til ny teknologi, for det kan romme muligheter som kan redde liv, men vi skal også være klar over at det er andre sider ved denne teknologi-

utviklingen. Det er vårt ansvar som lovgivere også å fokusere på disse konsekvensene. Det er alltid viktig at medisinsk nyvinning kommer enkeltmennesket og samfunnet til del, men det er nødvendig at det settes noen grenser. Derfor var det arbeiderpartiregjeringen i sin tid foreslo en bioteknologilov – vi hadde ikke noen lov før i 1994 – og derfor var det Stortinget allerede i 1987 foreslo et forbud mot forskning på nettopp befruktede egg.

Som representanten Lønning var inne på i sitt innlegg, dreier disse lovendringene vi i dag diskuterer, seg i bunn og grunn om hvilket samfunn vi ønsker oss. Ny teknologi gir oss mulighet til å sortere ut fra genetiske egenskaper hos embryo for å unngå at noen blir født. Flere høringsinstanser har vært kritiske til å åpne for donorbarn, dvs. at man skaper et barn for å hjelpe en syk søster eller bror. På dette punktet krysser vi nå en svært fundamental grense, og det foreligger også svært lite kunnskap om konsekvensene av det å bli født til et slikt formål.

Fra Kristelig Folkepartis side er vi opptatt av å legge til rette for et samfunn der alle skal leve selvstendig, uavhengig av funksjonsevne. Ofte er det ikke sykdommen en har, som er den største utfordringen, men de mange hindringene i hverdagen som kommer som følge av manglende tilrettelegging, for dårlige støtteordninger og at man ikke blir møtt med respekt. Å bygge ned samfunnets barrierer nettopp på dette området og skape grunnlag for at alle kan leve sine liv ut fra sine forutsetninger, er grunnleggende for alle. Denne kampen står Kristelig Folkeparti i, og den vil vi aldri gi opp.

På denne bakgrunn ber vi Lagtinget om ikke å bifalle Odelstingets vedtak.

**Presidenten:** Den reglementsmessige tid for formiddagsmøte nærmer seg slutten, og presidenten ber om salens samtykke til å fortsette møtet til alle saker på dagsordenen er ferdigbehandlet. – Det anses vedtatt.

**Gunn Berit Gjerde (V) [15:58:52]:** Venstre er budd på å vere med på ei lovendring som opnar for at ein kan forske på overtalige egg, men Venstre kan ikkje støtte ei lovendring som opnar for at vi ser vekk frå verdien av det enkelte mennesket. Vi er ikkje for at det skal opnast for donorsøsken. Venstre ser mennesket som så eineståande at det må ha ein eine-og-åleine-verdi i seg sjølv. Dermed støttar vi Høgre og Kristeleg Folkeparti i at lova ikkje vert vedteken. Det er då på grunn av dette med donorsøsken.

**Lodve Solholm (FrP) [15:59:53]:** Framstegspartiet vil støtte eit forslag om å opne for forskning på overtalige befrukta egg, ut frå det at vi ønskjer å lindre smerte og ønskjer å gjere kvardagen betre for våre medmenneske.

Representanten Inge Lønning har ei eiga evne til å prøve å tolke kva vi andre måtte meine, og kva vi andre måtte skrive. Det vi skriv, godtek han ikkje. Han les det på sin eigen måte. Det må han sjølv sagt få lov til å gjere. Som sjølvopnemnd dommar hevdar han å vite absolutt kva vi måtte meine utover det som måtte stå av dei skrivne ord. At representanten Lønning har dei haldningane, får stå for hans eiga rekning.

Vi som utgjør fleirtalet, står på det som står i forslaget. Vi står på det som vi meiner og hevdar. For oss er dette ei sak om å tillate ei forskning som kan hjelpe våre medmennneske, som kan lindre smerte, og som kan hjelpe til med å prøve å finne medisin og metodar som gjer at vi kan rydde ut sjukdomar som tek altfor mange liv i altfor ung alder.

Lat meg då vere såpass frekk at eg tolkar litt eg også. At Høgre og Kristeleg Folkeparti ikkje vil vere med på dette, får bli deira sak, slik som eg ser det. Etter vår meining er det klare avgrensingar i dette lovforslaget. Når det gjeld problemstillinga forskning på overtalige befrukta egg, er det ei rekkje avgrensingar. Det er ikkje full opning, som enkelte, her representert ved representanten Lønning, gir uttrykk for. Det må vere lov å hevde det, men eg er av den meininga at her ligg det klare avgrensingar som gjer at det ikkje er fritt fram for eit samfunn til å gå dit som ingen av oss ønskjer.

Ein sa i gamle dagar at ein skulle ikkje tukle med skaparverket. Det skal ein kanskje ikkje gjere. Men eg trur ikkje at Vårherre vil at vi skal stelle oss slik på denne jorda at vi ikkje hjelper medmenneska våre til å unngå lidningar, både i notid og i framtid.

Eg må seie at eg blir såra, for også eg har levd ei stund – om ikkje like lenge som representanten Lønning – og livet har lært meg og lærer meg til eldre eg blir, at kanskje den største livsoppgåva mi frå no av og framover er å hjelpe mine medmenneske, både fysisk og psykisk, til å få ein betre kvardag enn dei har i dag. Ei av dei største oppgåvene mine er kanskje også å vere med – i den grad eg kan vere med – og bidra til at etterkommarane mine også får eit liv i verdigheit. Dei skal vite at han får gjorde det han kunne for at dette skulle bli bra.

Eg har levd så lenge at eg har mista ein far, ein bror og ei syster i kreft, og eg har mista ei mor i Parkinsons sjukdom. Det eg vidare kan fortelje – eg blir litt personleg – er at eg kjenner at eg blir såra og skaka når det blir hevda at menneskesynet mitt ikkje er godt nok, når eg veit at årsaka til at far min, bror min og systera mi døydd, er ein genfeil i familien. No har heldigvis Vårherre gjort det slik at eg ikkje har den genfeilen. Men skal det ta frå meg retten til å hjelpe til, slik at det blir forska vidare på dette, gjerne på overtalige befrukta egg, slik at ein kan finne fram til korleis ein kan unngå at nevøane mine og niesa mi skal lide same skjebnen som foreldre deira? Dette vil ikkje eg vere med på. Eg vil ha eit godt samvit for at eg har gjort mitt, utan at eg dermed har tukla så mykje med skaparverket til Vårherre at ikkje det skulle vere med og hjelpe medmenneska mine, for det går ei grense der. Sjølv sagt gjer det det, men eg kjenner meg nokså trygg på at det ligg avgrensingar i dette lovforslaget som gjer at ein ikkje tuklar meir med skaparverket enn at eg trur – og eg seier trur – at Vårherre vil godta det den dagen vi måtte bli stilte det spørsmålet.

**Jorodd Asphjell (A) [16:06:15]:** Dette er en veldig viktig sak, som har stor betydning for framtida, knyttet til flere områder. Den teknologiske utviklingen går raskere og raskere for hvert år som kommer. Mer kunnskap på uli-

ke områder gir oss nye muligheter til å utvikle teknologi og oppnå medisinske nyvinninger. Det er vel ikke på noe annet område enn innenfor medisin og teknologi at dette framskrittet har gått så raskt. Vi ser at mennesker i dag får behandling, får medikamenter som det før var helt umulig å få tak i, men som det kanskje var mulig å drømme om kunne finnes i en viss framtid. Men for at vi skal få muligheten til å utvikle dette, er det viktig at vi endrer bioteknologiloven, som Odelstinget har fattet vedtak om, et vedtak som kan iverksettes fra 2008.

En skal også legge til rette for en koordinert, sterk forskning gjennom et felles senter for denne virksomheten, hvor man fortsatt ivaretar forskningen på adulte stamceller, der man er kommet et godt stykke på vei, og hvor det også finnes muligheter for å oppnå gode nye behandlingsmetoder for alvorlige sykdommer.

Adulte stamceller er noe vi alle sammen har i kroppen, men som ikke på samme måte som stamceller fra befruktede egg kan bli til alle typer celler i kroppen vår. Adulte stamceller har derfor mer begrensede muligheter.

Når det gjelder de andre store spørsmålene i lovproposisjonen, om preimplantasjon og det som heter preimplantasjon i kombinasjon med vevstyping, altså PGD/HLA, vil jeg bare konsentrere meg om å si, liksom det har vært sagt fra saksordførers side i Odelstinget, at det er trukket opp veldig stramme rammer, slik at det ikke blir fritt fram for hvem som helst å forske helt ubegrenset på de områdene. Man vet at par som står i fare for å få barn med svært alvorlige, til dels dødelige sykdommer, og som kan stå overfor store lidelser, kan få godkjent søknad om å gjøre en undersøkelse av naturlig befruktede egg. Man tukler altså ikke med arveanleggene, det er befruktede egg som er kommet fram på en naturlig måte. Da kan jeg ikke skjønne at det er et etisk problem å hjelpe mennesker som er bærere av alvorlige sykdommer, og som ønsker å bringe barn til verden, men som ikke ønsker at barnet skal bli belastet med alvorlige sykdommer med dødelig utgang. Vi har Duchenne-barn, som man vet har en levetid på opptil 20 år. Det sier noe om at deres framtid ligger i hvordan vi klarer å utvikle alternative medisiner – slik at de slipper å få barn med sykdom med dødelig utgang.

Jeg synes det er veldig vanskelig å forstå at man har denne skepsisen. Hvis man f.eks. finner ut at man er svanger med et alvorlig sykt barn, er muligheten der for å søke om abort. Det er det mulighet for etter 12. uke, hvis det gjelder helt alvorlige sykdommer. Men å sortere ut kunstig befruktede overtallige egg som man kan sette inn, skal det ikke være mulighet for. Jeg mener at hvis man har tolv egg foran seg, og man skal sette inn ett ved kunstig befruktning og velger et friskt egg, synes ikke jeg det er et sorteringssamfunn. Det er naturlige stamceller som har de arveanleggene som både mor og far har i kroppen.

Å trekke inn begreper som sorteringssamfunn i denne debatten, slik Høyre og Kristelig Folkeparti har gjort, mener jeg minner mer om skremselspropaganda. Det er ikke snakk om å tukle med arveanlegg, det er ikke snakk om å klonere eller kopiere mennesker og dyr, det er ikke snakk om å rote med hvordan mennesket naturlig skapes. Jeg

mener at i all tid siden vi behandlet bioteknologien opprinnelig, har Norge bygd på et klart forbud mot kloning av mennesker, dyr og arveanlegg. Det står vi fast ved nå også.

For det andre må vi sørge for at denne forskningen, denne virksomheten som skal utvikles framover, foregår innenfor forsvarlige rammer, dvs. innenfor rammer som er styrt innenfor et offentlig, felles helsevesen. Det er slik vi kan skape åpenhet, god kontroll, god lovgivning og hindre lovbrudd. Det er viktig når man skal åpne for denne typen forskning.

Når vi ser ut i verden, ser vi at denne forskningen drives innen store globale medisinske selskaper som ønsker å ta patent på de nye behandlingsmetodene man finner fram til, og som ønsker å bygge opp et monopol på de områdene der det eventuelt gjøres medisinske framskritt. Vi har allerede sett at et stort globalt medisinsk selskap har tatt patent på f.eks. brystkreftgenet hos kvinner, for å ha enerett på å utvikle behandlingsmetoder på dette området. Vi vil kunne få se rettsaker i framtiden om disse patentene, som er svært problematiske.

En viktig side ved dette er at Norge, også etter at vi forhåpentligvis har fattet dette vedtaket i dag, engasjerer seg i forhold til internasjonale organer, i forhold til FN, slik at denne lovgivningen når det gjelder internasjonale patenter, blir plassert på en riktig måte, slik at man når det gjelder naturlige gener i menneskene som man forsker på, ikke kan ta patent på naturlig forekommende gener og hindre andre forskningsmiljøer i å sette inn innsats andre steder i verden.

Vi bør starte et langsiktig forskningsprosjekt her i landet om dette, etter at lovgivningen er på plass. Vi har et stort og godt miljø f.eks. på Radiumhospitalet-Rikshospitalet.

Jeg tror det er viktig, hvis man ser på de store folkesykdommene, Alzheimer, diabetes, Parkinson, Duchennebarn osv., at hvis det finnes løsninger i forsknings- og utviklingsmiljøene, må vi iallfall ikke begrense det. Vi må iallfall gi muligheten til det og samtidig ha rammer for å kontrollere de miljøene som er. Men dette handler ikke om å tulle med de genene som menneskene har. Derfor håper vi at Lagtinget stadfester Odelstingets vedtak i denne saken.

**Statsråd Sylvia Brustad [16:13:24]:** Jeg har stor respekt for ulike meninger, og særlig i en sak som er ganske vanskelig. Men jeg synes ikke det er en god ting å tillegge motparten meninger man ikke har. Jeg reagerer også på en del av den ordbrukte representanten Lønning her brukte, og jeg skal bare sitere én av de mange. Representanten Lønning sa at «Sortere» er «det mest treffende ord (...) for den reelle problemstilling». Det er jeg sterkt uenig i. De forslag som her fremmes, innebærer ingen endringer i de prinsipper som er nedfelt i bioteknologilovens formålsparagraf om å utnytte teknologien til beste for mennesker i et samfunn der det er plass til alle.

Ved å tillate PGD – preimplantasjonsdiagnostikk – skjønner jeg at noen frykter sortering på grunnlag av egenskaper og evner hos det kommende barnet. Dette er

et usannsynlig scenario, slik jeg ser det. Selv om man i dag kan teste for mange ulike egenskaper på ett og samme egg, vil det ikke være mulig å selekttere for spesielle evner, f.eks. innenfor musikk, matematikk, idrett eller hva det måtte være, for slike evner er ikke regulert av ett enkelt gen. Dessuten vil man heller ikke ha tilstrekkelig mengde befruktede egg til å kunne gjennomføre den typen seleksjon. Det er heller ikke aktuelt å undersøke befruktede egg med tanke på f.eks. Downs syndrom, slik noen – ikke i dag, men i den offentlige debatten – har uttrykt ønske om. Det er heller ikke aktuelt med såkalte designerbabyer. Det er ikke ønskelig – og heller ikke praktisk mulig.

Ved å tillate forskning på overtallige befruktede egg på svært strenge vilkår – jeg mener representanten Lønning tar feil når han sier det ikke er strenge vilkår – kan vi på sikt, tror vi, gi behandling for en rekke alvorlige sjukdommer. Det er et svært viktig mål for denne regjeringa.

Når vi diskuterer denne saka, vil jeg understreke at vi er opptatt av å legge til rette for et samfunn der det er plass til alle mennesker. En slik verdi skal legges til grunn for ethvert forslag relatert til spørsmål om medisinsk bruk av bioteknologi når det gjelder forskning på befruktede egg eller preimplantasjonsdiagnostikk. De etiske sidene ved medisinsk bruk av bioteknologi skal sjølsagt fortsatt veie tungt.

Når det gjelder grunnlaget for behandlingen av lovforlaget som diskuteres i dag, vil jeg understreke at det er et hovedanliggende for Regjeringa å legge til rette for forskning, herunder stamcelleforskning. Vi ønsker at det skal tillates i kontrollerte former og innenfor helt klart definerte, etisk forsvarlige rammer. For det første åpnes det for – hvis Lagtinget går inn for det samme som flertallet i Odelstinget – forskning på overtallige befruktede egg når formålet er å forbedre metodene for assistert befruktning og genetisk undersøkelse av et befruktet egg. For det andre åpnes det eventuelt for forskning, herunder stamcelleforskning, når formålet er å få ny kunnskap med sikte på behandling av alvorlige sjukdommer hos mennesker og en på den måten kan bidra til å finne metoder for behandling av alvorlige sjukdommer hos mennesker i framtida. Som representanten Solholm og flere andre har vært inne på, kan det gjelde demens, kreft, Parkinsons sykdom, ryggmargsskader, diabetes type 1, for å nevne noen.

Jeg hører at Høyre – spesielt representanten Lønning – og Kristelig Folkeparti ikke har noen tro på dette. Det er lov. Vi har ikke oversolgt muligheten, men har sagt at vi tror at det å åpne for forskning på dette vil kunne gi mer kunnskap og flere behandlingsmuligheter på sikt.

Jeg vil understreke sterkt at den foreslåtte lovendringen kun åpner for forskning på befruktede egg som har blitt til overs etter prøverørsbehandling, og som under enhver omstendighet ellers ville ha blitt destruert. Det vil ikke være tillatt å befrukte egg kun i forskningsøyemed, slik noen gir inntrykk av.

Ved kunstig befruktning eller IVF-behandling legges det opp til at færrest mulig egg skal befruktes. Det skal ikke befruktes flere egg enn strengt tatt nødvendig. Den eventuelle lovendringen innebærer derfor ikke at det vil bli

destruert flere egg enn det som er nødvendig for å sikre en forsvarlig kunstig befruktning. Og jeg understreker igjen: Dette skal skje innenfor etisk forsvarlige rammer og under offentlig kontroll.

Forskning på befruktede egg må ikke skje senere enn 14 dager etter at egget ble befruktet. Hvis en hadde åpnet for det, mener jeg det ville ha vært å overskride en etisk grense det ikke synes å være aksept for – verken hos oss eller i andre land. Befruktede egg som har vært gjenstand for forskning, skal destrueres, ikke settes inn i en kvinne.

Videre vil forskning på befruktede egg som medfører genetiske forandringer som kan gå i arv hos mennesker, ikke være tillatt.

Alle forskningsprosjekter som medfører bruk av overtallige befruktede egg, og materiale som stammer fra dette, skal godkjennes av en regional etisk komite for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk – før forskningen settes i gang. Forskning på slikt materiale kan sjølsagt bare foretas dersom paret gir sitt samtykke. Dersom befruktinga er foretatt med donorsæd, kreves det at sæddonor gir samtykke til forskninga. Når dette er sagt, vil jeg si at jeg syns det er vanskelig å godta det enkelte hevder, at det ikke er gitt rammer for den forskninga som eventuelt settes i gang. Jeg forutsetter også at den regionale etiske komiteen behandler den enkelte prosjektsøknad nøye og vurderer om den forskningen det søkes om, er innenfor rammene av bioteknologiloven.

Det er min vurdering at de muligheter for forskning på overtallige befruktede egg som bioteknologiloven på denne måten åpner for, vil være til beste for mennesker og for vårt samfunn.

Forskning på stamceller har vært et satsingsområde i Norge i flere år, men – som flere har nevnt – kun på stamceller fra fødte personer. Slik skal det fortsatt være. Det er imidlertid betydelig større forventninger knyttet til stamceller fra befruktede egg. Vi skal – hvis det blir flertall for lovforslaget – satse på denne forskninga på en etisk og faglig forsvarlig måte, med respekt for menneskets integritet og for menneskeverdet.

I tillegg til lovforslaget om å åpne for forskning på overtallige befruktede egg foreslås det som kjent endringer i reglene for preimplantasjonsdiagnostikk, PGD, en genetisk undersøkelse av befruktede egg før de settes inn i livmoren. Denne metoden forutsetter at paret gjennomfører en prøverørsbefruktning. Begrunnelsen for vårt forslag om å tillate PGD er å gjøre det mulig for par som har anlegg for alvorlig genetisk betinget sjukdom, å oppnå graviditet uten at den meget alvorlige sjukdommen føres videre til fosteret.

PGD er en ressurskrevende metode. Teknikken er vanskelig og forutsetter høy kompetanse og lang erfaring. Undersøkelser pr. i dag viser at kun 16 pst. av behandlingssyklusene resulterer i barn. Lovforslaget forutsetter at PGD brukes restriktivt, og at metoden tilbys par der det er stor fare for at alvorlig arvelig sjukdom overføres til fosteret.

Det er også viktig for meg å understreke at paret skal motta nøytral informasjon og genetisk veiledning før de søker om PGD. Den informasjonen skal bl.a. omfatte hva

slags risiko som er forbundet med denne behandlingen, hva slags belastning dette kan medføre for kvinnen, og de skal få informasjon om sannsynligheten for å lykkes. PGD kan bare tilbys der den ene eller begge er bærer av en alvorlig arvelig sjukdom. Jeg understreker igjen – vi snakker ikke om f.eks. Downs syndrom.

Etter min vurdering betyr den begrensede bruken av PGD som lovforslaget åpner for, å ta i bruk medisinsk bioteknologi til beste for mennesker. Jeg deler ikke oppfatninga til Høyre og Kristelig Folkeparti av dette lovforslaget, og jeg mener det heller ikke er i strid med bioteknologilovens formålsparagraf.

Når det så gjelder spørsmålet om PGD kombinert med HLA, som kan gjøre det mulig å få et friskt barn som også kan bli donor for et sjukt søsken dersom det friske og det sjuke barnet har samme vevstype, har jeg merket meg at noen mener at det er etisk betenkelig å åpne for det. Jeg hører også at noen mener det er betenkelig å la et barn bli til med den forventning at det skal kunne tjene som donor for en sjuk søster eller bror. Til det vil jeg si at det aldri vil være aktuelt at barn som er født som resultat av PGD, skal donere organer til det sjuke barnet. Det framgår klart av transplantasjonsloven at det bare er fornybart vev som i så fall kan tas ut.

Jeg er av den oppfatning at jeg tror at de foreldre som inderlig ønsker seg barn, gjør det av mange grunner, og fordi de ønsker seg det barnet. Den tilliten har jeg til norske foreldre, som jeg har til foreldre i andre land. Å tillegge folk andre motiver har i hvert fall ikke jeg noen sans for.

For å sikre hensynet til likebehandling og en forsvarlig praksis mener jeg det er hensiktsmessig å få en nasjonal nemnd som vurderer og avgjør søknader om PGD, også kombinasjonen PGD/HLA. Det legges opp til at PGD/HLA i så fall fortsatt skal utføres i utlandet, at vi ikke skal bygge opp særskilt behandlingstilbud for PGD/HLA i Norge. I den grad kompetanse skal bygges opp knyttet til forskning på befruktede egg som kan brukes til PGD/HLA, åpnes det for at den kompetansen kan brukes i Norge dersom dette er mindre ressurskrevende enn å gjøre det i andre land.

**Inge Lønning (H) [16:26:17]:** La meg først si at det er leit hvis noen oppfatter det slik at jeg har tillagt dem meninger de ikke har. Da vil jeg gjerne vite hvilke meninger det i tilfelle dreier seg om, for i mitt innlegg bestrebet jeg meg på å holde meg helt eksakt til det som står i sakens dokumenter fra flertallet, det som ble hevdet i debatten i Odelstinget, og det som ligger i lovproposisjonen fra Regjeringen. Jeg kan ikke se at jeg på noe punkt har tillagt noen noen mening som går ut over det man faktisk har forpliktet seg på gjennom votingen i Odelstinget.

La meg videre si at hele innlegget til representanten Solholm og også statsrådens innlegg nettopp bekreftet at deres oppfatning er akkurat den som jeg forsøkte å gjengi så presist som mulig, og som jeg fremla mine argumenter imot. Hele deres innlegg var en sammenhengende bekræftelse på at de står nettopp for det standpunkt som jeg argumenterte mot. Jeg mener ikke at Odelstingets vedtak innebærer at alle dører åpnes på vid gap. Det har jeg aldri

sagt, og det mener jeg aldeles ikke. Jeg mener at man har gjort et hederlig forsøk på å legge inn noen kriterier som skal demme opp. Jeg har påpekt hvorfor jeg ikke har tro på at de kriteriene vil fungere i virkelighetens verden, men at de nettopp vil føre til den type nemndpraksis som vi nå har hatt i flere år, og som ikke har dekning i Stortingets lovvedtak, men som egentlig er klart i strid med Stortingets forrige lovvedtak. Det må man nesten ta inn over seg.

La meg så si at det jeg har problemer med å skjønne, er at noen kan stå på denne talerstol og si at de ikke skjønner at noen har etiske motforestillinger mot at man ønsker å hjelpe folk. Nei, jeg har ingen motforestillinger av etisk art mot at noen ønsker å hjelpe, men jeg stiller krav til virkemidlene man tar i bruk for å hjelpe folk. Det er nå engang slik med oss mennesker at vår innsikt i hva vi foretar oss, er begrenset. At meningen er god, har aldri vært en tilstrekkelig begrunnelse for det man foretar seg. De fleste av de største ulykker i menneskehetens historie har vært iverksatt i god mening. Det må være tillatt å minne om at også i norsk medisinsk forsknings historie har vi mer enn nok av eksempler på eksperimentelle tiltak som ble iverksatt i stort omfang i den beste mening av verden, og som vi i dag er enige om fra ethvert synspunkt sett var uforvarselige. Det er nok å minne om lobotomisaken, som også Stortinget har forholdt seg til i mange omganger. Den er et klassisk eksempel på at det ikke er et tilstrekkelig vilkår at meningen er god, dersom handlingen i seg selv er klart uforvarlig.

Statsråden sa i sitt innlegg at dette ikke medfører noen endring av lovens grunnstruktur eller lovens formålsparagraf. Da må jeg minne statsråden på at det er relativt sjelden at statens eget fagorgan – i dette tilfellet Helsetilsynet – i en høringsuttalelse til et lovutkast faktisk påpeker at her er det i beste fall et spenningsforhold til lovens formålsparagraf og i verste fall en direkte selvmotsigelse i forhold til lovens formålsparagraf. Det er relativt sjelden kost. Jeg kan ikke minnes i noen annen lovsak at statens eget fagorgan har påpekt dette, uten at det er blitt tatt hensyn til det i den videre lovforberedelsesprosess.

Representanten Holten Hjemdal sa at når det gjelder det vanskeligste av alle forslagene, nemlig åpningen for testing for vevstypelikheter, har vi «svært lite kunnskap» om virkningen av dette på det individ som blir født under slike omstendigheter. Det er et understatement. Sannheten er at vi har null kunnskap om dette. Det har til og med statsråden svart i brev til komiteen, at dette vet departementet ingenting om. Det finnes ingen internasjonal rapport om dette. Det finnes ingen forskning på det. Det finnes ingen dokumentert kunnskap. Det vil si: Dette er en lovreform som faktisk finner sted i det tomme rom når det gjelder kunnskap.

Det er jo vanlig i lovsaker som ikke gjelder så fundamentale spørsmål som dette, nemlig forståelsen av hva menneskelig liv er, og hva respekt for menneskelig liv er, at man legger føre var-prinsippet til grunn. Det er jo blitt god latin, i hvert fall når det gjelder naturen, og når det gjelder ikke-menneskelig liv, at føre var-prinsippet er et sunt prinsipp. Da er det etter mitt skjønn dramatisk at man

i en så vanskelig sak som denne skyver hele føre var-prinsippet til side til fordel for tut og kjøp-prinsippet.

**Rolf Reikvam (SV) [16:32:27]:** Det er en del saker som vi er nødt til å nærme oss med et prinsipielt utgangspunkt, saker som egner seg dårlig for personlige bekkenelser, slik som vi har hørt en del av i denne saken.

Jeg vil gi ros til Inge Lønning for et reflektert, prinsipielt og informativt innlegg, i motsetning til en del andre. Jeg er uenig i det Inge Lønning sier, spesielt om forskning på befruktede egg. Hans analyse og konklusjon er jeg uenig i. Vi mener at alternativet er å destruere. Det er jo det som er alternativet. Enten man driver forskning på befruktede egg, eller det ikke drives forskning, er det snakk om å destruere i siste omgang. Da har jeg vanskelig for å forstå at det å drive forskning på befruktede egg skal være galt og kan bære galt av sted.

Det som jeg synes har vært vanskelig med denne saken, er det som dreier seg om preimplantasjonsdiagnostikk. Det er jo det som er det vanskelige og det problematiske. Jeg har stor sans for Inge Lønnings språkbruk når han snakker om begrep som «sortering» og «selektering» når det gjelder den type diagnostikk der man leter etter bestemte egenskaper som man skal få fram og føre videre. Der er det helt legitimt å bruke begreper som «sortering» og «selektering». Det er det temaet som har skapt mest problemer, og som jeg synes har vært aller vanskeligst.

Det forslaget som ligger på bordet, går på at man ber Odelstinget å henlegge lovforslaget. Det er også litt problematisk, for jeg har ingen etiske eller prinsipielle betenkeligheter med deler av lovforslaget, mens det er andre deler som er svært problematiske. Jeg vil følge saken videre og lytte til debatten før jeg konkluderer med hvordan jeg kommer til å stemme i siste instans, fordi det som gjelder preimplantasjonsdiagnostikk, går og rett og slett på min integritet, min grunnleggende forståelse av hva som er rett, og hva som er galt.

**Bård Hoksrud (FrP) [16:35:26]:** Jeg synes saken er blitt presentert på en god måte fra begge sider. Bakgrunnen for at jeg valgte å ta ordet, er at jeg vil si at når enkelte representanter fra denne talerstolen prater om sitt menneskesyn og på den måten – oppfatter jeg – sier at man ikke er enig i det videre innlegget til representanten, innebærer det at man kanskje har et menneskesyn som i hvert fall den personen er misfornøyd med. Da prøver jeg kanskje å være litt mild med hensyn til hvordan jeg uttrykker meg.

For meg er det å ha et godt menneskesyn å være opptatt av å hjelpe sine medmennesker, hjelpe familien og andre som trenger hjelp. Da synes jeg faktisk at det å fortsette å forske for å kunne hjelpe disse menneskene er viktig. Jeg synes det er viktig å kunne hjelpe mennesker som er syke, hvis det finnes teknologi og muligheter for det. Jeg ser selvfølgelig dilemmaene som noen har vært inne på med hensyn til hvor langt man kan dra dette. Men jeg føler at både statsråden og andre har gitt veldig klart uttrykk for dette – det ligger også til grunn for behandlingen – at det skal foregå på en trygg og skikkelig måte, og at det skal

**(Hoksrud)**

skje innenfor etiske normer og god offentlig kontroll. Jeg er derfor ikke redd for at det vil være konsekvensene av det lovvedtaket vi nå gjør. Jeg ønsker derfor ikke å gå for forslaget fra Kristelig Folkeparti og Høyre. Jeg skal ikke definere hva andre mener om å ha et godt menneskesyn, men for meg er et godt menneskesyn å være opptatt av å hjelpe alle medmennesker, fordi vi faktisk sitter i denne forsamlingen og skal fatte beslutninger som kan hjelpe andre. For meg var det ganske tøft å høre om Mehmet. Jeg har jo registrert at noen mener at her har vi ikke klart å gjøre noenting, det kan kanskje være. For meg var det i hvert fall den gang vi hadde den saken oppe, viktig og bra å oppleve at man har muligheter til å kunne hjelpe enkeltmennesker og enkeltskjebner ved å tillate teknologi som kan enten sørge for at folk i framtiden kan få hjelp for sykdommen sin, eller faktisk sørge for at en ikke får en sykdom. Det er det dette handler om. Derfor synes jeg at flertallsforslaget er et godt forslag, og vi kommer til å støtte det.

**Inger S. Enger (Sp) [16:38:12]:** Dette er en debatt som er full av dilemmaer. Når en sitter her i salen og hører på denne debatten i dag, får vi på den ene siden høre snakk om selektering og sortering, om et veldig hardt og brutalt samfunn. På den andre siden får vi høre at vi må tillate forskning som kan hjelpe våre medmennesker. Dette er en sak som ikke er enkel, om en inntar det ene eller det andre standpunkt.

Som de fleste vil være kjent med, har dette vært en vanskelig sak for Senterpartiet. Det ble sagt i Odelstinget da saken var oppe der – jeg skal bare framføre det videre i dag – at det er vanskelig for oss, men vi har sjølsagt landa sammen med resten av Regjeringa på dette området. Senterpartiets program er egentlig klart og tydelig, det sier nei til forskning på befruktede egg og nei til preimplantasjonsdiagnostikk. Da er det åpenbart at de fleste av oss i Senterpartiets stortingsgruppe ville hatt en noe mer restriktiv lov enn det forslaget som i dag er oppe i Lagtinget. Slik er det nok også i andre saker og i andre partigrupper, at det er ulike syn og etiske avveininger når det gjelder hvilke vurderinger som en til slutt går inn for.

I regjeringserklæringa åpnes det for forskning på overtallige befruktede egg og begrenset bruk av preimplantasjonsdiagnostikk. Videre vil det komme et lovforslag i tråd med Stortingets vedtak av 9. juni 2005. Når en legger til grunn de enkelte partiers program og tidligere vedtak i Stortinget, vil en se at det sannsynligvis er flertall for en mer liberal lov enn det lovforslaget som nå ligger til behandling. – Nå ser jeg at ministeren er enig med meg i det. Derfor er dette med begrenset bruk av PGD svært viktig, og derfor er alvorlighetsbegrepet blitt gjenstand for nøye og inngående drøftinger. Her skiller det nye lovforslaget seg fra den loven som i dag gjelder og praktiseres.

Jeg vil gjerne understreke at en ny nemnd på bakgrunn av nye regler skal behandle hver enkelt søknad. Forslaget kan i konkrete tilfeller innebære en innstramming av nemndas vurderingstema. Bakgrunnen for å si dette er at forslaget innebærer en lovfesting av at nemnda konkret

må vektlegge lindrende behandling, forebyggende behandling eller livsforlengende behandling i konkrete saker. En slik vurdering ligger ikke til grunn for den loven som gjelder i dag.

Lovforslaget innebærer en liberalisering på et område idet det åpner for forskning på overtallige befruktede egg. Samtidig vil lovforslaget være en innstramming i konkrete tilfeller ved behandling av søknader om PGD og PGD/HLA, fordi vilkårene for innvilgelse er endra.

**Karin Yrvin (A) [16:41:34]:** De fleste argumentene i denne debatten har vært oppe og fremmet på ypperlig måte av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og det flertallet som er her. Jeg har lyst til å si litt om preimplantasjonsteknikk, fordi det er litt tabubelagt å snakke om, og dermed blir ikke alle argumenter hørt. Det er veldig få som egentlig vet hva denne debatten dreier seg om. For meg dreier dette seg om muligheten til å kunne få barn når en egentlig ikke kan få det.

For hva skjer når man ikke kan få barn på grunn av en genetisk feil? Jo, man blir gravid, så får man gjerne et foster som ikke er forenlig med liv, så går man ut i svangerskapet, fire, fem, seks, syv måneder, og så føder man det barnet kunstig, altså igangsatt fødsel. Noen mener at man skal gå med barnet som ikke er forenlig med liv, svangerskapet ut. Det mener absolutt ikke jeg. Så får man konstatert at man har en diagnose som er uforenlig med det å få barn, og man får beskjed om at man har en høyere risiko for spontanabort. Et slikt par vil gjerne abortere seks, syv ganger før de – kanskje – får et levedyktig barn. Det er belastende for det paret det gjelder, fysisk og mentalt. Mange gir opp, og starter en adopsjonsprosess. Noen håper jo hver gang på at de skal få et barn, de håper i tredje måned, og de håper i fjerde måned. I tillegg til denne prosessen har vi nemndssystemet som gjør at de må inn og bli intervjuet før de får abort, med den belastningen det er å vente på å få vite om barnet er levedyktig eller ikke.

Derfor er jeg for preimplantasjonsteknikk, fordi man da medisinsk kan hjelpe foreldre som egentlig ikke kan få barn, til å få genetisk egne barn. Jeg synes vi skal bruke medisinen til det beste for disse foreldrene. Dette er et tabubelagt tema, og derfor er det ingen som snakker om dette.

**Lodve Solholm (FrP) [16:43:44]:** Eg vil berre svare litt til representanten Reikvam, når han seier at vi skal tilnærme oss dette prinsipielt. Ja, eg har tilnærma meg dette prinsipielt. Eg kom fram til eit prinsipielt standpunkt via personlege erfaringar. Det er personlege erfaringar – som eg har hatt på nært hald – som har gjort at eg meiner at det fleirtalet i Odelstinget har gjort, og som mi partigruppe har gått inn for, er prinsipielt riktig. Det håpar eg å få respekt for.

**Presidenten:** Inge Lønning har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad på inntil 1 minutt.

**Inge Lønning (H) [16:44:37]:** To korte merknader.

Inger S. Enger viste til representanten Skjælaaens innlegg i Odelstinget med en formodning om at det kanskje

er flertall i Stortinget for en mer liberal lov enn den som ligger i forslaget. Det er en gjetning som etter mine begreper har lite for seg. Det er mer som taler for den motsatte antagelse, nemlig at man på grunn av partikonstellasjoner og regjeringssamarbeid har tøyd strikken mye lenger enn det egentlig er dekning for hos stortingsrepresentantene. Senterpartiet har jo på grunn av dette samarbeidet blitt tvunget til å gå imot det de har programfestet, og som alle Senterpartiets representanter gikk til valg på og er forpliktet på overfor sine velgere. Det skjer heldigvis ikke ofte.

Så en liten merknad til Rolf Reikvam. Jeg forstår veldig godt hans dilemma når det gjelder voteringen. La meg derfor opplyse at når forslaget har den ordlyden det har, så skyldes det at jeg har fått meget god teknisk bistand fra Stortingets administrasjon. Det er denne formelen som brukes når Lagtinget en sjelden gang sender en sak tilbake til Odelstinget. Det innebærer ikke noe annet enn at Odelstinget må behandle saken på nytt. Så vidt jeg forstår, er Reikvams standpunkt i realiteten det samme som Venstres standpunkt, og Venstre har meddelt at de vil stemme for forslaget.

**Presidenten:** Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. Vi går da til votering.

Representanten Inge Lønning har på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti satt fram følgende forslag:

«Odelstingets vedtak bifalles ikke.

Lagtingets anmerkning:

«Det henstilles til Odelstinget å henlegge forslaget.»»

Presidenten har forstått det slik at Venstre vil støtte forslaget.

#### V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 18 mot 8 stemmer ikke bifalt.

**Presidenten:** Odelstingets beslutning er dermed bifalt av Lagtinget. Lovvedtaket blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

#### S a k n r . 4

*Odelstingets vedtak til lov om endringer i domstol-loven mv. (valg og uttaking av lekdommere)* (Besl. O. nr. 74 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 54 (2006-2007) og Ot.prp. nr. 22 (2006-2007))

**Presidenten:** Ingen har bedt om ordet.

Odelstingets beslutning er dermed bifalt av Lagtinget. Lovvedtaket blir å oversende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

#### S a k n r . 5

*Odelstingets vedtak til lov om endringer i forbrukerkjøpsloven mv.* (Besl. O. nr. 75 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 58 (2006-2007) og Ot.prp. nr. 23 (2006-2007))

**Presidenten:** Ingen har bedt om ordet.

Odelstingets beslutning er dermed bifalt av Lagtinget. Lovvedtaket blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

#### S a k n r . 6

*Odelstingets vedtak til lov om endringer i lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet og om samtykke til ratifikasjon av endringsprotokoller 12. februar 2004 til Pariskonvensjonen 29. juli 1960 og Brusselkonvensjonen 31. januar 1963 om erstatningsansvar på atomenergiens område* (Besl. O. nr. 76 (2006-2007), jf. Innst. O. nr. 56 (2006-2007) og Ot.prp. nr. 27 (2006-2007))

**Presidenten:** Ingen har bedt om ordet.

Odelstingets beslutning er dermed bifalt av Lagtinget. Lovvedtaket blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Møtet hevet kl. 16.51.

---